

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Журналистің қызметі қаншалықты еркін ?

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.10.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/165306/

Журналистика – қоғамдағы ең маңызды және жауапты мамандықтардың бірі. Журналистер ақпарат тарату арқылы қоғамның санасын қалыптастырады, халықты хабардар етеді және пікір алмасуға жағдай жасайды. Алайда, бұл қызметтің еркіндігі туралы мәселе талай уақыттан бері талқыланып келеді.

Журналистің қызметі еркін болуы тиіс деп саналады, өйткені ол қоғамда объективті ақпарат ұсыну, сыни көзқарас білдіру және әртүрлі пікірлерді жариялау арқылы әділдікке қол жеткізеді. Еркін журналистика – демократиялық қоғамның ажырамас бөлігі. Халық биліктің, бизнес элитаның немесе басқа да ықпалды топтардың іс-әрекетін бақылауда ұстауы үшін журналистер тәуелсіз болуы қажет.

Дегенмен, шынайы өмірде журналистің еркіндігі әрдайым сақталмайды. Көптеген елдерде журналистер түрлі шектеулерге тап болады. Мемлекет тарапынан цензура, құқықтық шектеулер, саяси және экономикалық қысымдар журналистің қызметін шектеуге әкеледі. Бұған қоса, кейбір журналистер өз өмірлері мен қауіпсіздігіне қатер төндіретін жағдайларға тап болады. Қоғамда олардың еркіндігіне әсер ететін негізгі факторлардың бірі – саяси жүйе мен мемлекеттік биліктің деңгейі.

Баспа және электронды басылымдар да журналистік қызметтің еркіндігін шектеуі мүмкін. Коммерциялық мүдделер, акционерлердің пікірі немесе редакторлардың ұстанымдары журналистерді кейбір мәселелерге қатысты бейтараптықтан ауытқуға мәжбүрлейді. Әсіресе, ірі медиакорпорациялардың ықпалы зор елдерде журналистер өз ойларын толық жеткізе алмауы мүмкін.

Сонымен қатар, журналистер өздеріне кәсіби этика мен заң шеңберінде шектеу қоюы тиіс. Олар өз қызметінде объективті болуға, жеке тұлғалардың құқығын сақтауға және ақпараттың шынайылығын қамтамасыз етуге міндетті. Қоғамдағы жауапкершілігі зор мамандық болғандықтан, журналистердің еркіндігі

жауапкершілікпен қатар жүреді.

Қорытындылай келе, журналистің қызметі қаншалықты еркін болатыны әртүрлі факторларға байланысты. Демократиялық қоғамдарда журналистердің еркіндігі жоғары бағаланғанымен, бұл еркіндік тек құқықтық және саяси жүйелермен ғана емес, сонымен бірге кәсіби этикамен және әлеуметтік жауапкершілікпен де шектеледі. Журналистиканың басты мақсаты – шынайы ақпарат тарату және қоғамдағы әділдік пен теңдікке қол жеткізу. Осы мақсатта қызмет ететін журналист еркін болуы тиіс, бірақ оның еркіндігі міндетті түрде жауапкершілікпен үйлесуі керек.

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.